

ZARZĄDZENIE NR 4
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W WARSZAWIE

z dnia 6 marca 2026 r.

w sprawie wyznaczenia szlaków na terenie rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna

Na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2026 r. poz. 13) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terenie rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna, zwanego dalej „rezerwatem”, wyznacza się szlaki, zwane dalej „szlakiem pieszym” i „szlakiem pieszo-rowerowym”.

§ 2. 1. Wyznaczony na terenie rezerwatu szlak pieszy udostępnia się dla ruchu pieszego.

2. Wyznaczony na terenie rezerwatu szlak pieszo-rowerowy udostępnia się dla ruchu pieszego i rowerowego.

2. Przebieg szlaku pieszego i szlaku pieszo-rowerowego na terenie rezerwatu określa mapa udostępnienia rezerwatu, stanowiąca załącznik do zarządzenia.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem zarządzenia sprawuje Zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska - Regionalny Konserwator Przyrody w Warszawie.

§ 4. Uchyla się zarządzenie nr 20 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 22 września 2015 r. w sprawie wyznaczenia na terenie rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna szlaku.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska
w Warszawie

Jacek Lolo

Załącznik do zarządzenia Nr 4

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie
z dnia 6 marca 2026 r.

Mapa udostępnienia rezerwatu

Legenda

- Rezerwat
- Działki ewidencyjne
- szlak pieszo-rowerowy
- Szlak pieszy

Układ współrzędnych PL-1992

Działki ewidencyjne
Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
w Mińsku Mazowieckim usługa przeglądania danych (21.10.2025 r.)

Ortofotomapa

Główny Urząd Geodezji i Kartografii usługa przeglądania danych (21.10.2025 r.)

Mapa topograficzna

Główny Urząd Geodezji i Kartografii usługa przeglądania danych (21.10.2025 r.)

100 200 300 m

Uzasadnienie

Status prawny rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna został ustalony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 22 lipca 2024 r. w sprawie rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 7501).

Jako forma ochrony przyrody chroni on fragment lasu mieszanego z udziałem jodły na północno-wschodniej granicy naturalnego jej zasięgu.

Nadany przedmiotowemu obszarowi status prawny formy ochrony przyrody sprawił, że sposób jego użytkowania stał się zależny od przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 13) zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”. Ustawodawca, poprzez art. 13 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, nakazał zachowanie wyróżniających rezerwat przyrody wartości przyrodniczych w stanie naturalnym lub mało zmienionym. Równolegle wprowadził on narzędzie służące realizacji tego celu, jakim jest zamknięty katalog zakazów zdefiniowany przepisem art. 15 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Szeroki zakres obostrzeń wynikających z przepisów obowiązujących na obszarze rezerwatu przyrody wyklucza możliwość poruszania się pieszo. Ustawowo wprowadzone na obszar rezerwatu przyrody restrykcje, mające formę zakazów, pociągają bowiem za sobą w konsekwencji ograniczenia, co do możliwości jego użytkowania. Ograniczenia te posiadają powszechnie obowiązującą moc prawną, skierowaną do każdego podmiotu, który znajduje lub znajdzie się w zasięgu terytorialnym objętym tą regulacją, bez względu na to, czy posiada on bądź nie posiada prawo własności do nieruchomości, czy też sprawuje nad nią nadzór. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że ustawodawca wprowadzając na obszar rezerwatu przyrody zakazy, przewidział równolegle możliwość zajścia kolizji pomiędzy wymogami związanymi z ochroną przyrody, a działaniami naruszającymi te wymogi. Dlatego, w przepisach ustawy o ochronie przyrody, wraz z tymi ograniczeniami, zostały zawarte wyjątki, dające prawo wprowadzenia odstępstwa od ich obowiązywania.

Niniejsze zarządzenie zostało przygotowane w oparciu o wyjątek zdefiniowany przepisem art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o ochronie przyrody, przyznający regionalnym dyrektorom ochrony środowiska delegację do wyznaczania, poprzez zarządzenie, na terenie rezerwatu przyrody szlaków dopuszczonych do ruchu pieszego. W świetle tej regulacji, decydującym znaczeniem przy wyborze narzędzia znoszącego obowiązujący na terenie rezerwatu przyrody zakaz poruszania się, jest powiązanie sposobu udostępnienia rezerwatu przyrody z celem, jakiemu ma ono służyć. Jeżeli udostępnienie rezerwatu przyrody będzie odnosić się tylko do tego zakazu, ma służyć wyłącznie zapewnieniu swobodnej komunikacji, bez wprowadzania odstępstw od obowiązywania w rezerwacie przyrody zakazów dla realizacji innych celów, oraz będzie skierowane do nieokreślonej

liczby podmiotów i posiada charakter ciągły, właściwym jest ustalenie go poprzez akt prawny wydany w formie zarządzenia.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wydając niniejsze zarządzenie uwzględnił następujące okoliczności faktyczne.

Szlak ma zostać wyznaczony po śladzie istniejącej drogi biegnącej do historycznie z nią powiązanego szpitala w Rudce. Decyzja o wybudowaniu Sanatorium w Rudce wraz z towarzyszącą jemu infrastrukturą zapadła w 1902 r. kiedy to uznano, że unikalność klimatu Mrozów i jego okolic czyni go najlepszym do leczenia chorób płuc. Przedmiotowa droga została zatem ukształtowana historycznie i jej powstanie datuje się na rok 1903. Od momentu jej utworzenia służyła jako jedyny dojazd do szpitala zlokalizowanego w bezpośrednim sąsiedztwie obecnego rezerwatu. Droga ta jest podstawowym połączeniem byłego sanatorium, a obecnie szpitala, z drogami publicznymi. Jej znaczenie komunikacyjne nie ustało wraz z utworzeniem rezerwatu, gdyż pozostaje ona istotna z punktu widzenia lokalnego systemu transportowego, bezpieczeństwa publicznego i potrzeb egzystencjalnych szpitala.

Na obszarze rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna nie znajdują się użytki o klasie dróg publicznych w rozumieniu przepisów ustawy o drogach publicznych. Samo istnienie w rezerwacie dróg leśnych nie przesądza w żaden sposób o konieczności uznania jej za drogę publiczną. Związane są one bowiem z rezerwatem przyrody i funkcjonują jako ochrona przeciwpożarowa kompleksu leśnego tworzącego rezerwat przyrody oraz służą realizacji działań ochronnych. Należy je zatem traktować z jednej strony jako formę ochrony przyrody, z drugiej zaś strony, w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 567), jako las. Ponadto, obowiązujące w rezerwacie zakazy wykluczają również możliwość zaliczenia tego rodzaju obiektów do terenów przeznaczonych pod zabudowę czy też pełnienia przez niego funkcji terenu zabudowy, co wyklucza możliwość uznania przedmiotowej drogi za ulicę. Ulica może bowiem leżeć wyłącznie w ciągu drogi publicznej, która przebiega w całości przez teren zabudowany lub projektowany do zabudowy, bądź też w całości kończy się na terenie zabudowanym bądź projektowanym do zabudowy. Przy takim stanie faktycznym i prawnym należy stwierdzić, że w rezerwacie przyrody Rudka Sanatoryjna nie ma dróg publicznych ani ulic, co sprawia, że znajdująca się w nim droga biegnąca do szpitala w Rudce nie może funkcjonować jako droga publiczna. Taki stan prawny wykluczył możliwość użytkowania tego obiektu jako drogi, po której możliwe byłoby poruszanie się pojazdów i pieszych, z chwilą objęcia go ochroną w formie rezerwatu przyrody.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie projektując w rezerwacie szlaki dopuszczone do ruchu pieszego czy też rowerowego ocenia, czy istnieje potrzeba wprowadzenia ich w życie i czy wyznaczenie w rezerwacie tego typu miejsc, nie będzie negatywnie oddziaływać na

wyznaczony cel ochrony. Wyznaczenie w rezerwacie przyrody szlaku nie wiąże się z koniecznością jego budowy, a jest jedynie usankcjonowaniem stanu prawnego dla funkcjonującego od bardzo wielu lat sposobu zagospodarowania kulturowo wpisanego w krajobraz tego terenu. Tym samym, wprowadzenie w obrębie przedmiotowej drogi generalnego zniesienia zakazu ruchu pieszego i rowerowego, który odbywał się po tym terenie na długo przed objęciem go ochroną, nie będzie wpływało negatywnie na cel ochrony rezerwatu przyrody.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wyznaczając szlaki w rezerwacie przyrody uwzględnił, że będą one mogły być również wykorzystywane w celach edukacyjnych. Rezerваты przyrody poza ochroną przyrody, pełnią również ważną funkcję społeczną. Poprzez tę formę ochrony przyrody, tworzoną jako cel publiczny, odbywa się kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody. Rezerваты przyrody wraz z parkami narodowymi są najwyższą formą ochrony przyrody w Polsce i jako najcenniejsze obszary przyrodnicze, stanowią swoiste ostoje dzikiej przyrody. Pełnią one fundamentalną rolę w ochronie zasobów przyrodniczych, podtrzymujących różnorodność biologiczną nie tylko bezpośrednio na ich terenie, ale także zasilając oraz stabilizując znaczenie ekologiczne terenów do nich przyległych. Z tych względów, promocja postaw proekologicznych, poprzez prowadzenie wszelkimi możliwymi sposobami edukacji, w szczególności na obszarach udostępnionych, ukierunkowanej na zwiększenie świadomości przyrodniczej, jest zgodna z ustawowo ustalonymi celami ochrony przyrody. Wyznaczanie szlaków daje możliwość ustawiania wzdłuż nich tablic edukacyjnych, dzięki którym społeczeństwo może zrozumieć potrzeby działania na rzecz ochrony przyrody, a działanie takie zawsze w jakimś stopniu będzie kształtowało wśród społeczeństwa, w szczególności dzieci i młodzieży, wiedzę o cennych obiektach przyrodniczych i pełnionych przez nie funkcji. Odzwierciedlenie tego znajdujemy w przepisach art. 2 ust. 2 pkt 7 ustawy o ochronie przyrody. Jednym z założonych przez ustawodawcę celów ochrony przyrody, jest kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody, przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody. Uogólniając, edukacja z zakresu ochrony prowadzonej w rezerwacie przyrody, powinna polegać na integracji wszystkich elementów chronionego obiektu, tj. budowie całościowego obrazu celu, dla którego rezerwat został powołany do życia. Edukowanie, poprzez przekazywanie bezpośrednio w terenie wiedzy o przedmiotowym rezerwacie przyrody, jako miejscu, o które należy szczególnie dbać, będzie budowało właściwy obraz jego wartości przyrodniczych i zagrożeń dla jego utrzymania. Będzie można mówić o osiągnięciu celu takiej edukacji, jeżeli w jej efekcie osoby edukowane pogłębią swą wiedzę w dziedzinie ochrony przyrody i staną się uważnym obserwatorem otaczających ich elementów przyrodniczych, zachodzących w nich zjawisk oraz zależności między nimi.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie wyznaczając przedmiotowy szlak uwzględnił również fakt, że czynność ta jest realizowana w zamyśle odciążenia rezerwatu przyrody od ruchu pieszego. Skanalizowanie ruchu w obrębie jednej drogi może być bowiem traktowane jako działanie przeciwdziałające antropogenicznemu przekształcaniu obiektu chronionego.

W niniejszym zarządzeniu uwzględniono szlak jaki został wyznaczony w rezerwacie zarządzeniem nr 20 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 22 września 2015 r. w sprawie wyznaczenia na terenie rezerwatu przyrody Rudka Sanatoryjna szlaku.

Zgodnie z oświadczeniem złożonym przez Nadleśnictwo Mińsk oraz Urząd Miasta i Gminy Mrozy, jednostki te biorą na siebie odpowiedzialność za utrzymywanie szlaków w stanie niezagrożającym ludziom i ich mieniu.